

III. évfolyam

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkézi hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdi-
nánd király-út Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendő

Középiskoláinkért.

Jó hónapja, hogy bezárultak az iskolák. Más időkben ilyenkor a megérdemelt nyugal-
mat gondtalanul élvezték tanárok, tanítványok
egyaránt. Ma — minek is tagadnánk — nem
ugy van. Gyermekek, szülők, tanárok lelkén
ott ül nemcsak a jelennek, hanem még sokkal
inkább a jövőnek a gondja. És a mi lelkünkön
iskoláinkért, gyermekeinkért, jövőnkért remegő
lelkünkön is ez a gond a legsúlyosabb. Az a
gond, mellyel épen középiskoláinkért aggó-
dunk. A kormány iskolapolitikáját egészében
tisztán látjuk ugyan, de részleteiben a legutolsó
percig ismeretlen marad előttünk. Ezért van az
aggódó kétségeskedés, bénító bizonytalanság
sokak lelkében.

E bizonytalanságban egy bizonyos. Az,
hogy *iskoláinkat minden körülmények között
fenn fogjuk, mert fenn akarjuk tartani.* Fenn
akkor is, ha semmi segínyt nem kapunk és
még akkor is, ha nyilvánossági jogát nem tud-
nánk kivívni, vagyis csak mint magániskolák
működhetnének. E miatt tehát egy pillanatig
se legyünk bizonytalanságban, hanem készüljünk
el a legrosszabbra és úgy készítsük el terveinket.

A fenntartás költségei fedezetet nyernek
a végzett számítások szerint a 20 lei-es adó-
ból, melyet egyházaink a kevés méltánylandó
kivételt leszámítva, kellő előkészítés és me-
gefelelő módszer alkalmazására, helyesebben
annyszor hangsúlyozott és feltétlenül szükséges
propaganda után vállalni és fizetni fognak.
Csakhogy nem lehet biztosra venni erre az
évre, illetve nem az új iskolai év elejére és
még kevésbé lehet az egész esztendőre eső
adó összegét. Jól tudjuk, hogy az idevonatkozó
kerületi határozat ugyszólván az év közepén
lett köztudomású, mire már minden egyház
elkészítette költségvetését, sőt a legtöbb adó-
kivetését is és talán éppen kevéssel az egye-
temes adó elhatározása előtt.

Mindezekkel a nehézségekkel tehát erre
az évre feltétlenül számolnunk kell és úgy
készülünk az új iskolai esztendőre. Vagyis

igazán készülnünk kell! Az új év négy hónap
kiadásaira szükséges összeget a kulturadó
nélkül is elő kell teremteni! Meggyőződése-
m szerint elő is lehet teremteni, csak nem sza-
bad sajnálni sem munkát, sem fáradságot.
A munka legnagyobb része az intézetek tanári
karára és igazgatótanácsaira vár. Mindegyik
iskolánk nagykiterjedésű területre támaszkodik
és ha ezeket a területeket megnézzük, jobban-
jobban erősödik bírodalmunk, hogy a rájuk
támaszkodó intézeteket megbírják, fenntartják
és erőteljesen támogatják. Csakhogy ezt a
segítséget fel kell keresni, a meglevő, csak
lappangó erőforrásokhoz el kell menni és azo-
kat megnyitni, kibővíteni. Vagyis az intézetek
igazgatótanácsainak, ha nem akarják ismét
adóssággal kezdeni az új esztendőt, ki kell
dolgozni egy tervet, mely szerint az igénybe-
vehető területeken egyházmegyékben az iskola
érdekében propagandát kezdenek, melynek
kapcsán segítséghez, anyagi támogatáshoz
jussanak. Nem új eszme ez és éppen ez bi-
zonyítja feltétlen sikerét, mert ott találjuk sok-
szor multunk történetében. Abban a történetben,
mely híres ősi iskoláink alapításáról és nem-
csak fenntartásáról, hanem fejlesztéséről, virág-
zásáról beszél. Régi, s már hangoztatott meg-
győződésemm volt ez, midőn dr Bodnár Gábor
iskoláinkról írott értekezése megdönthetlenné
érlette bennem. Vegyük elő tehát a kipróbált
régie eszközt, melynek használatát történelmünk
megkönnyíti és sikeressé teszi. Nem szükséges
nekem innen tanácsokat adni a kivitel módjaira
nézve, mert az alapelvek ott vannak törté-
nelmünkben.

Azok szerint az alapelvek szerint keressük
meg a gyülekezeteket, nem kérő szóval és
nemcsak a lelkészek által, hanem keressék
meg az iskolák vezetői és barátai személyesen.
Nemcsak kérő szóval és üres, kinyújtott kézzel
menjenek, hanem gazdag hittel és gazdag lélekkel!
Vigyenek drága lelki adományokat és ők érettség
a testieket, mint a hála és köszönet jelét bő-
séges kamatként fogják viszonzásul nyerni!

Debreczeni István.

A felekezeti iskoláról.

Isten beszéde. Máté 28. r. 19. versében ezt mondja: „Azért elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket Atyának, Fiunak és Szentléleknek Nevében“. Itt a tanítás a keresztléssel össze van kötve. Azt mondja Gergely Antal „A református tanító az egyházépítés szolgálatában“ c. felolvasásában a tanító hivatásáról: „Megszerettetni a gyermekekkel a szentírást. Odaállítani a zsenge lélek elé annak örökéletű alakjait, kiváltképpen pedig amaz egyetlent, az Ur Jézust, hogy látásuktól átváltozzék az erőtelen lélek „dicsőségből dicsőségbe“, amaz örökkévaló „Istennek ábrázatára“. Ez pedig csak felekezeti iskolában történhetik. Amely lelkész nem az egyházi vagy felekezeti iskola mellett foglal állást: az maga alatt vágja a fát. Azt mondja Schwarz F. S. „Die religionslose Schule der Niederlande und ihre Früchte. Berlin 1868.“ című művében: „az állami iskolában semminemű bibliai történetet tanítani és a Jézus nevét kimondani nem szabad. Ha cselekszi az ember oly értelemben, mint a törvény egyedül megengedi: akkor árt úgy saját lelkének, mint a gyermekek lelkeinek“. Azt is mondja Schwarz: Arnheimben egy főtanító vád alá helyeztetett azért, mert egy holland olvasókönyvet, a Gouvernauert használta, melybe a következő költemény a Jézusról való vallástételt foglalja magában, tehát büntetésre méltó: „A jó pásztor“. Ur Jézus! Te vagy a hiv s jó Pásztor, bizonynal a gyarló Juhocskákat legelteted, s őrzöd, hogy el egy sem veszhet. Ur Jézus! Légy én pásztorom, Vezérelj engem a jó úton, Engedd, hogy halljam beszéded, Hogy soha el ne tévedjek. Ur Jézus! Ha Te léssz velem, Bizton vagyok szükségemben, S majd halálom után végre Juttass hozzád örök létre!“

Heidelbergi Káté a CIII. kérdésre: „Mit parancsol az Isten a Negyedik Parancsolatban?“ ezt a feleletet adja: „Először ezt, hogy az Anyaszentegyházban levő evangéliomi szolgálat és az iskolák közöttünk megtartassanak“ és ezt teszi hozzá jegyzésül: „Hogy az iskoláknak is [mint az Isten Anyaszentegyházának veteményes kerteinek] meg kelljen tartatniok: meg tetszik a többi között a következő helyekben való példák-ból: 1 Sám. 19, 20; 1 Kir. 4, 38 és 6; 1 Luk. 2, 46; Cselek. 22, 3“. Önként értetik, hogy itt felekezeti iskolákat ért a Káté író s azok megtartásáról szól.

Szapáryfalva.

Rúcz Károly

református rendes lelképásztor,
56 év óta

a Jézus Krisztus méltatlan szolgája.

[Folyt. köv.]

Külföld

Az egyházak békeligájának kongresszusa.

A nemzetközi jóbarátság egyházi világszövetsége július 3., 4. és 5. napjain Ujvidéken kongresszust tartott, amelyen a Népszövetségi Liga és több állam egyházi testületei képviseltették magukat.

Angliából Sir Dickinson, a Népszövetségi Liga elnöke, volt miniszter, az angol parlament tagja, továbbá dr A. Ramsay londoni református lelkész, volt püspök; Magyarországból dr Ravasz László dunamelléki református püspök, Raffay Sándor budapesti ág. ev. püspök, báró Kaas Albert nemzetgyűlési képviselő, lutheránus egyházi főfelügyelő és dr Józán Miklós unitárius püspöki vikárius; Romániából dr Imre Lajos református theol. tanár, Hónigberger bukaresti ág. ev. lelkész, dr Stasser, az erdélyi szász ág. ev. egyház főfelügyelője, dr Ipin államtitkár és Demetrescu egyetemi tanár jelentek meg. Az SHS királyság részéről jelen voltak: Cirić Irenei novisadi g. k. püspök, Klepp Péter református esperes, Wagner G. Adolf bácskai és Schumacher szlavóniai német ág. ev. esperesek és Pribicevics Valerián g. k. archimandrita.

Első napon ünnepélyes istentiszteletek voltak a gör. kel. templomban, utána a református templomban, hol dr Ravasz László püspök tartott beszédet I. Kor. 15, 45–49. alapján, melynek meghallgatására nagyszámu közönség gyűlt össze. Ezután az evangélikus templomban Hónigberger bukaresti lelkész németül és Fábri helybeli lelkész tótul prédikált. Istentisztelet után diszgyűlés volt, ahol Cirić Irenei gör. kel. püspök megnyitotta a gyűlést, utána Sir Dickinson és dr Ramsay angol megbízottak beszéltek, amit szerb, magyar és német nyelven tolmácsoltak.

Másnap már csak a hivatalos megbízottak vettek részt a tulajdonképeni kongresszuson, hol Sir Dickinson angol kiküldött részletesen ismertette a békeszerződésnek a nemzeti kisebbségekre vonatkozó rendelkezéseit, első sorban azokat a jogokat, amelyeket a békeszerződések a kisebbségeknek biztosítanak. Wagner G. Adolf bácskai ág. ev. főesperes előterjesztette a lutheránusok panaszait, melyeket Klepp Péter református esperes is magáévá tett és kibővített a református egyház sérelmeivel.

Pribicevics Valerián archimandrita reflektált az előterjesztett panaszokra és azokra nézve közbenjárását ígérte.

Dr Ravasz László püspök ismerteti az új magyar nemzetiségi törvényt, amely nemcsak papíron van meg, hanem életben is s amely szabad-

elvűségével az egész világnak mintául és követendő például szolgálhat.

Raffay Sándor ág. ev. püspök rámutat arra méltánytalanságra, hogy míg a budai szerb püspök akadálytalanul érintkezhetik régi egyházi főhatóságával, a karlócai patriarchával, addig az elszakított kisebbségi egyházak teljesen el vannak zárva magyarországi egyházi főhatóságaiktól.

Dr Józán Miklós unitárius püspöki vikárius ugyanezt panasolja, mivel ő sem tud érintkezni Kolozsváron lakó püspökével.

Dr Ipin államtitkár, romániai kiküldött kijelenti, hogy Romániában az alkotmány 1. szakasza alapján nincsenek nemzetiségi és vallási kisebbségek. [Derűtlenség. Sir Dickinson leteszi a ceruzát s ebből a beszédből nem jegyez.]

Dr Imre Lajos kolozsvári theol. tanár az erdélyi református egyház sérelmeit ismerteti: 1. az iskolai vagyont az agrár-reformmál elvették s ezzel a magyar kultúra művelését lehetetlenné tették; 2. a 300 lelken alóli gyülekezetekben lelkészt nem szabad tartani, ha a jelenleg élő lelkész meghal, az állás megszűnik s az egyházi vagyont az állam elveszi; 3. a református énekeskönyv azon énekei, melyek a román hazafias érzelmet sértik, nem énekelhetők, de nincs megmondva, mely énekek ezek, úgy hogy bármelyikre rá lehet azt fogni s ezért a lelkészeket állandóan zaklatják.

Harmadik nap a kongresszus a tárgyalásokat befejezte s a következő határozatokat hozta:

„A konferencia, miután letárgyalta a békeszerződések azon határozatait, amelyek fajok, vallások és nemzetiségi kisebbségek ügyeivel foglalkozik és miután áttanulmányozta azokat a különböző álláspontokat, amelyeket a konferencia egyes résztvevői előadtak, — kijelenti:

1. A békeszerződések határozmányainak méltányos alkalmazásával és a kisebbségek jogos kívánságai teljesítésével az országok népei nagyban hozzá fognak járulni megelégedettségük eléréséhez, amely feltétlen szükségessége az illető államok fejlődésének és az általános európai békének.

2. Ezért elsőrendű kötelessége a világszövetség országos választmányainak minden országban, minden eszköz felhasználásával odahatni, hogy a békeszerződések legteljesebb és legméltányosabb figyelembe vétele és respektálása elérjék;

3. ezért lépjenek egymással érintkezésbe az összes vezető nemzeti kisebbségek szervezetei, hogy ezek a kérdések gyűléseiken rendszeresen tárgyalgassanak.

4. A választmányok 1923 december 31-ig a londoni központnak jelentést fognak beküldeni az addig folytatott akció részleteiről és előterjesz-

téseket tesznek: miképpen nyújthatna a világszövetség további támogatást.”

A Presbyteri Világszövetség konferenciája.

A Presbyteri Világszövetség július 21–29-ik napjain tartotta ez évi konferenciáját Zürichben. A magyar delegáció 18-án indult el a budapesti keleti pályaudvarról. Az üvegfedél alatt, a nyüzsgő perronon találkoztak a széttephetetlen magyar Református Egyház küldöttei. A bécsi gyors vegyes közönsége közül finoman villant ki dr Ravasz László klasszikus arcéle, gróf Teleki Arvéd szimpatikus alakja, Erdély másik képviselője, dr Imre Lajos kolozsvári theologiai tanár. A Tiszáninnent Puky Endre alispán, az elszakított déli területeket Klepp Péter esperes, a Tiszántúlt Görömbei Péter képviseli Dunamellék képviselői Forgács Gyula és ifj. Victor János, a Dunántúlról Vass Vince. A delegáció legmozgékonyabb embere Boér Elek dr. egyházi „külgyminiszterünk”. 20-án, pénteken délelőtt 10 órakor volt az ünnepélyes fogadás Baselben, délután megérkezés Zürichbe.

A konferencia főbb tárgyai: „Az evangélium és a világ helyzet”, „Az európai protestantizmus legnehezebb órái”, „Az egyház anyagi helyzete”, „A római katolicizmushoz való viszonyunk az új Európában”, „A közép és keleteurópai egyházak problémái” [Boér Elek erdélyi főgondnok előadásában], „Egyházaink és a béke”, „A Biblia a ma világában”, „Az európai protestantizmus egysége”, „Szociális problémák”, „Bel- és külmiszió”. Ezenkívül a képviselt egyházak beszámolóit.

Egyházkerületünk — sajnos — részint a szervezetlenség miatt, részint anyagi erő hiányában nem küldhetett képviselőt. Ez tagadhatatlanul lehangozt bennünket, különösen mikor látjuk, hogy a jugoszláviai kis egyházrész, mely éppen kicsinysége miatt kerületté sem képes alakulni, képviselteti magát és nagyon fontos okkal ezzel is több eggyel, hogy e lehetetlen helyzet megváltoztatására a legkomolyabban gondoljunk és minden lehető késedelem nélkül megtegyünk. Az anyagi erő hiányára nézve pedig az a meggyőződésünk, hogy az ut költségeire fordított összeg sokszorosan tértült volna vissza.

A konferencia lefolyását dr Ravasz László tollából közöljük:

„Ránk magyarokra a zürichi Presbyteri Világkonferencia azért volt nevezetes, mert ez volt az első alkalom arra, hogy Magyarország és az utódállamok református egyházai képviselőik útján a presbyteri világfórum színe előtt megjelenhettek és égisze alatt közös ügyeikről tárgyalhattak. A magyar nyelvű Református Egyház delegációja

létszámban épúgy kiemelkedett a többi delegátusok közül, mint ahogy maga az Egyház a kontinens legnagyobb Református Egyháza. 38 ország részéről 53 egyház képviselője volt jelen.

21-én az alakulások formáságai után megindult a meglehetősen tömött munka. Minden délelőtt körülbelül négy és minden este körülbelül két óra hosszáig tartottak a gyűlések. Vasárnap délelőtt a Zwingli templomában a Grossmünsterben volt istentisztelet, amelyen német és francianyelvű prédikációk hangzottak el. Utána a szentélyben angol nyelvű istentisztelet és urvacsoraosztás volt, amelyben nagyrészt Británia és Amerika képviselői vettek részt szorosabb barátaikkal együtt. Délután a Szent Péter-templomban, amely Leo Judae-nak volt a temploma és Zürichnek legszebb és leglátogatottabb istentiszteleti helye, liturgikus keret között, a vezető lelkészek tartottak rövid beszédeket az „Evangélium és a mai világhelyzet” címmel. Először a Skót Szabad Egyház moderátora Cairns beszélt, azután a német Reformierter Bund elnöke, végül én. Az első angol, a két utóbbi német nyelven. Hétfőn délelőtt különböző egyházak tartották meg a maguk beszámolóit. A Magyarországról szóló jelentést Forgács Gyula terjesztette elő, a cseh-szlovákiai ref. egyház nevében Balogh Elemér, Románia részéről Imre Lajos és Jugoszlávia részéről Klepp Péter beszélt. A magyar nyelvű ref. egyházak nagy kérdései körülbelül két órát foglaltak le a konferencia idejéből. Este bizalmas értekezlet volt.

Aztán jöttek sorra a nagy világkérdések. Sok időt foglalt le a római katolicizmushoz való viszonyunk, amelyhez az elvi expozét én adtam Victor János tolmácsolásában. Szemmel látható volt, hogy a nagy református egyházak nincsenek tisztában a római katolicizmus jelentőségével és erőviszonyaival. A vitát Victor János foglalta össze angol és német nyelven. Kiemelkedő pont volt a másik kérdés: „a Biblia jelentősége korunkban”, amelyről Victor János tartott igen mélyen szántó, nagy hatást keltő előadást. Még a „Szociálizmus problémájá”-nál jutott hely a magyar delegátusok számára, amely kérdésnél a korreferensi tisztet Forgács Gyula péceli lelkész töltötte be széles látókörű, angol nyelvű előadásával és a legértékesebb hozzászólást Vass Vince pápai tanár adta francia nyelven. E kérdéseken kívül foglalkoztatta a konferenciát az európai egyházak segélyezésének a kérdése, amelyben kimondotta, hogy amennyiben az eisenachi lutheránus konferencia más álláspontot nem foglal el, a ref. egyházak segélyezése a svájci Evangelische Kirchenbund Centralstelléjének közvetítésével történjék. Fontos adminisztratív kérdések is foglalkoztatták a konferenciát. Így például nemzetiségi és földrajzi

szempontok szerint alakítandó alszekciók szervezésének problémája is. Itt tétetett konkrét indítvány arra vonatkozólag, hogy egy délkelet-európai alszekció szerveztessék, amelynek jelentősége különösen az új politikai helyzetben előállott függő kérdések és nehézségek egyöntetű megoldásának megkönnyítésében és biztosításában áll.

A délutánokat kellemes kirándulások foglalták le. Ezek közül kiemelkedő a kappeli csatamezőre tett kirándulás, ahol kegyelettel álltunk körül a Zwingli vére által mosott helyen emelkedő hatalmas gránit emlékkövet, melyre emlékezet okáért felvésetett, hogy az igazságnak és a hitnek a hőse itt esett el, „immortalitatis cervus”.

A bucsuzás ünnepi perceiben Puky Endre alsó borsodi egyházmegyei gondnok fejezte ki a magyar delegáció köszönetét és a vezetés megbizásából Victor János hívta meg a konferencia legközelebbi ülését Budapestre. Curtis professzor, aki az egész Világszövetségnek szellemi vezére, meleg hangon köszönte meg a meghívást és javaslatlételre a bizottsághoz utalta. Egyben kiemelte, hogy a jelenlegi konferenciának különös érdekességét az kölcsönzött, hogy a magyar Református Egyházak delegátusai adták a legértékesebb szolgálatokat és ők voltak a konferencia legszimpatikusabb tagjai.

Ezek voltak a konferenciának külső keretei. Ami a belső tartalmat illeti, ki kell emelnünk a következőket: a Református Egyházak világszolidaritása és a református elv internacionális jelentősége újra egy árnyalattal erősbödött. E konferencia alatt is tovább élt az a gondolat, mely a Világszövetségnek kompakt nemzetközi jelentőségét érvényesíteni kívánja s talán megint egy lépéssel közelebb vagyunk egy presbiteriánus Vatikán létrehozása felé. A legtöbb felszólalásból, különösen a magyarokéból a világreformátusság katholicitása mellett nagyon erősen kicsendült az egyházi principiumnak és a történelmi erőknél fokozott értékelése. Több ízben élesen megállapított, hogy a református elv történelem alakító erő, amelynek közéletet politikát és nemzetgazdaságot formáló programja és hatalma van.

Végül: a theologiai árnyalatok feletti vita teljesen háttérbe szorult és a kálvinizmus, mint praktikus keresztyén élethatalom érvényesült a maga teljes erejével.

Azt mondanom sem kell, hogy mindnyájan meggazdagodva, felüdülve, a legkedvesebb emlékekkel és a legszebb reménységekkel jöttünk el Zürichből...

Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét Béres Károly könyvnyomdatulajdonos mai számunkban közölt hirdetésére.

Egyházi hírek

Előfizetőinkhez!

A múlt év júniusában volt egy éve, hogy lapunk előfizetési díját 60 leiben állapítottuk meg. azóta, mint nyilvánvaló, pénzünk értéke ismét jelentékenyen kisebbedett és így a lap előállítási költsége nagy mértékben megnövekedett, úgy, hogy csak áldozatkész kiadónk jóindulatából voltunk képesek az utóbbi időben tenntartani Aug. 1-vel azonban a nyomdai munkabérek olyan arányban fognak felemelkedni, hogy a lap költségeit a régi előfizetési díjból megközelítőleg sem fedezhetjük. Kénytelenek vagyunk tehát az évi díjat július 1-től számítva 100 leire felemelni Reméljük, hogy előfizetőink e kényszerült intézkedést megértéssel fogják fogadni.

Soltész Elemér, kerületünk volt főjegyzője, új diszes méltóságát, mint első magyar református püspök, elfoglalta. Körutját július 14-én kezdte meg. Felszentelése akkorra marad, mikor lakást kap. Családja egyelőre Debrecenben van, míg ő a hadügyminisiteriumban (I. Sz. György-tér 3. III. 7.) rendezte be ideiglenes hivatalát. Egyik napilap számára adott nyilatkozata szerint a várban lesz templom s oda fog járni a kormányzó is istenistiszteletre. — Eltávozása után meleg kézsorításra nyújtjuk felé jobbunkat és kérjük, legyünk ott néha a gondolatában, midőn a Mindenhatóhoz esedezik, akit mi is tohászkozva kérünk, hogy adjon bőséges áldást nagy és szent munkájára.

Az agrártörvény végrehajtása rendszeresen folyik egyházainkban. Most az utóbbi hetekben a nagyszalontai egyház földjeire nézve produkáltak újabb meg újabb meglepetéseket az egyes bizottságok. Az ottani egyháznak 222 hold földje van, melyből 22 holdat az újabb határ elvá. A megmaradt területén kívül még körülbelül ugyanannyihoz volna joga, tanítói részére a törvény értelmében s ennek dacára az agrárbíró csak 64 holdat hagyott meg azzal az indokollással, hogy mind az egyház neven van és az egyházat nem illeti meg, holott 10 hold kivételével mind az egyházi tisztviselők javadalma, akik az elvett földek helyett majd kérhetnek a kiosztás alkalmával, csak hogy már előbb az igénylők közül is kihagyták az egyházat, melynek elnöksége mindkét ítéletet megfellebbezte. — A kisajátítás fellebbezési fóruma három tárgyalás után végre meghozta döntését, mely szerint még a 64 holdat is elvette, azon a címen, hogy az egyház földje „holtkezi birtok.” Az igényjogosultság ügyében döntő bíróság pedig a lelkészek, egyház [templom], kántor igényét elfogadta ugyan, de a tanítóké nem, mivel Szalonta szerinte „város” és ott a tanítóknak nem jár föld. — Megérténénk mindent, ha Szalontán kevés föld volna és az igénylőket nem tudnák másból kielégíteni. De ennek az ellenkezője a valóság és az igénylők többször kijelentették, hogy ők az egyház földjéből nem kérnek s különben az ő jogosultságukat is leszálították 4 holdról kettőre. Ami pedig Szalontának közigazgatási jellegét illeti, ez után a döntés után kiirathatja az előjáróság az ismert meghatározást: „Ez a falu város”.

Lelkész kurzus és konferencia. Egyházkerületi közgyűlésünk elhatározta, hogy lelkész kurzust és konferenciát rendez, melynek tervezetét lapunk szerkesztőjének, mint az eszme felvetőjének javaslatai alapján, a kiküldött bizottság elkészítette. Eszerint a kurzus szept. közepén lesz és nem kizárólag a lelkészek, hanem egyes előadások a tanítók és más egyházak sorsát szívkön viselők számára is. Minden valószínűség szerint lesz egy vallásos délután és egy kulturális estély is. A kurzus természetesen Nagyváradon lesz, hol a jelenlevők az internátusban nyerhetnek lakást és ellátást. A részletes programot és felteteleket a jövő számunkban közöljük.

A Református Egyház Naptára. A két egyházkerület ezzel a címmel közös naptárt fog kiadni, mely egyházaink névtárát is tartalmazn fogja.

Templomszentelés. A múlt hó 29-én volt a hegyközsáldobágyi egyház nagy költséggel renovált templomának felszentelése, melyen Sulyok István felszentelő imádságot, Csernák Béla egyh. beszédet mondott. Kirándult Nagyváradról az újvárosi énekhar is, mely az istenistiszteleten is több számmal vett részt.

Esperesválasztás. A bihari egyházmegye esperességéről Csernák Béla kerületi főjegyzővé történt megválasztása után lemondott s a közgyűlés új szavazást rendelt el, mely alkalommal az egyházak nagy többsége ismét Csernák Bélát választotta meg, ki így kénytelen volt engedni a gyűlekezetek akaratának és az esperességet elfoglalta.

Felvétel a nagyszalontai fiu-internátusba. A nagyszalontai egyházmegyei internátusban az ellátási díj havonta 450 lei, 1 kg. zsir, 10 kg. kenyérliszt, 5 kg. nullásliszt, melyért egészséges lakást és jó ellátást kapnak s gondos felügyeletben és vallásos nevelésben részesülnek. Mindenkinéket hozni kell ágyneműt, evőeszközöket, 1 mély és 1 lapos tányért. Elsősorban lelkészek és református felekezeti tanítók gyermekei vétetnek fel. Lesz négy féldíjas hely is, melyek közül egyért a nagyszalontai református presbyteriumhoz kell folyamodni, a többiért, valamint az egész díjas helyekért az internátusi bizottsághoz. A kérvényeket a nagyszalontai esperesi hivatalhoz aug. 20-ig kell beadni és mellékelni kell a szülők vagyoni viszonyát feltüntetni, a kedvezményes helyekért pedig az isk. bizonyítványt is.

Beíratás a kolozsvári református leánykőzépiskolába még fari, a szeptemberi beíráson kívül, augusztus 31-ig. Tandíj I–IV. oszt. prot. vall. tan. 1500, más vall. 1800, V–VIII. oszt. prot. vall. tan. 2500, más vall. 2800. Szünidei hivatalos órák: kedden és pénteken 10–12. Az igazgatóság.

Beíratások a kolozsvári ref. kollégiumban. A kolozsvári ref. kollégium főgimnáziumába és 4 osztályú elemi iskolájába, továbbá internátusába naponként d. e. 12 órától 1 óráig lehet beíratkozni. A beíratást vidéken lakók postai úton is elintézhetik. A beíratásnál bemutatandó a tanulók szüle-

tési anyakönyvi kivonata, az előző osztályokról kiállított iskolai bizonyítványai, himlőoltási igazolványa, ref. tanulók kereszteselési igazolványa is. Díjak: iskolai díj egész évre I–IV. osztályosoknak 1290 L, ebből 90 L és az alapösszegek fele szeptember közepéig fizetendő be, 600 L. február 1–5-én, V–VIII. osztályosok számára 1890 L, ebből 980 L. szeptember közepéig, 900 L. február 1–5-én fizetendő. Lakásdíj két félévi részletben előre fizetve: 1500 Lei. Étkezési díj 4 negyedévi részletben előre fizetve szeptember, november, február és április elején egész évre 4800 Lei. A előjáróság fenntartja a jogot, hogy a drágaság esetleges további növekedésével a díjakat évközben arányosan növelje. Az évközben adott három napnál hosszabb szüneteken az étkezés is szünetel. Ilyen címen díjelengedésnek, vagy visszatérítésnek helye nincs. A bentlakó tanulók teljes ágyneművel és fehérneművel lássák el magukat. A fent írt díjakba a mosatás nincs beleszámitva. Az eleni iskolai fenntartói díj később állapíttatik meg. Cluj–Kolozsvár, 1923 augusztus 1. Kovács Dezső, igazgató.

Felvétel a nagyváradi református tanítónőképző-intézetbe. A református tanítónőképző-intézet I. osztályába felvételért az 1923–24. isk. évre augusztus 20-ig lehet folyamodni. Felvétetnek a polgári vagy leányközépiskolát végzett tanulók. A kérvényhez mellékelni kell az iskolai bizonyítványon kívül a születési anyakönyvi kivonatot és orvosi bizonyítványt. Nagy Vilmos s. k., igazgató.

Feloételi hirdetmény a nagyváradi református fiu-internátusba. 170–1923. A nagyváradi ref. tanítónőképző-intézet és polgári leányiskola igazgató-tanácsa az 1923–24. isk. évtől kezdődőleg *fiu-internátust* is fog fenntartani. Felvétetnek a nagyváradi középiskolákba járó tanulók, vallásfelekezeti különbség nélkül. Az ellátási díj *havi 500 lei-ban* van előirányozva, — fenntartva az árak emelkedésének megfelelő díjemelést. Hozni kell ezenkívül minden bentlakónak *havonként* 10 kg. kenyérlisztet, 5 kg. 0-ás lisztet, 5 kg. burgonyát és 1 kg. zsírt. Ezen természetbeni járandóságok egész évi mennyiségének fele a beiratkozáskor és fele február hó 1-én szolgáltatandó be. Felvételért a nagyváradi ref. tanítónőképző-intézet igazgatóságához címzett 1 leu és 25 bani bélyeggel ellátott, orvosi bizonyítványát és a szülők vagyoni állapotát igazoló községi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényben kell folyó évi augusztus hó 20-ig folyamodni. Oradea-Mare [Nagyvárad], 1923 május hó 25. Nagy Vilmos s. k., igazgató.

Feloételi hirdetmény a nagyváradi református leányinternátusba. 171–1923. Felvétetnek a nagyváradi középiskolákba járó leánynövendékek, vallásfelekezeti különbség nélkül. Az ellátási díj *havi 650 leiben* van előirányozva, fenntartva az árak emelkedésének megfelelő díjemelést.

Hozni kell ezenkívül minden bentlakónak *havonként* 10 kg. kenyérlisztet, 5 kg. 0-ás lisztet, 5 kg. burgonyát és 1 kg. zsírt. Ezen természetbeni járandóságok egész évi mennyiségének fele a beiratkozáskor és fele február hó 1-én szolgáltatandó be. Felvételért a nagyváradi ref. tanítónőképző-intézet igazgatóságához címzett 1 leu és 25 bani bélyeggel ellátott, orvosi bizonyítványát és a szülők vagyoni állapotát igazoló községi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényben kell folyó évi augusztus hó 20-ig folyamodni. Oradea-Mare [Nagyvárad], 1923 május hó 15. Nagy Vilmos s. k., igazgató.

Jegyzet. Mosást az intézet nem vállal. Épen ezért minden bentlakó annyi fehérneműt hozzon magával, amennyit anyagi körülményei jelenleg megengednek s az egészség és a tisztaság megkövetelnek. Tájékoztatás végett ide írjuk, hogy a régebbi időkben mit és mennyit kellett a ruháneműből hozni a beiratkozóknak:

a) Ágyneműek: paplan 1, gombolható paplanlepedő 2, párna 1–2, párnahaj 2–4, alsó lepedő 9, matrác, vagy puha vastag pokróc 1, [az utóbbiak az ágy hossza és az egyformaságra való tekintettel lehetőleg Nagyváradon szerzendők be.]

b) Fehérneműek: nappali ing 6, éjjeli ing 2, nyári és téli alsószoknya 1–2, felsőszoknya 2, nyári 4, hálókabát 6, nyári nadrág 4, téli 4, harisnya 8–10 pár, zsebkendő 12, mosható kötő 5, törülköző 6, abrosz 1, asztalkendő 4, vastag vászonlepedő vagy kendő esetleg borogatásra 1–2, mosdótörülő 1–2, evőeszköz törülő 2.

A fehérneműek a növendék nevének kezdőbetűivel ellátandók, azonkívül az intézetbe lépéskor kapott számmal jelölendők meg. Az egyenruházat nem kötelező.

Felsőruha, kabát, kendők, esernyő, napernyő, kalap, lábbelik a szülők tetszésére bíznak. Mindenesetre óhajtható, hogy a ruházat egyszerű, de erős anyagból készítették, s minden ruhadarabhoz lehetőleg foltnak való csatoltassék.

Egyéb szükségletek, mint pl. öltözködési készletek [tükör, fésűk, kefék, szappan], varróeszközök [olló, gyűszű, tű, cérna], levélpapíros, boríték, bélyeg, íróeszközök szintén a szülők tetszése szerint szerezhetők be. Minden bentlakó *jelenteg köteles egy szalmazsákot, 1 abroszt, 4 asztalkendőt, 2 mosdótörülőt, 2 tányértörülőt, 1 mosdótálat, 3–4 tányért, csészét, poharat, evőeszközöket és egy jól záródó látkatot magával hozni.*

A fenti tárgyak leltárát 2 példányban elkészítvén az egyik nyilvántartás végett a nevelőnőknek átadandók, a másikat pedig a növendék őrzi meg, mert e tárgyakat év végén visszakapják.

Gyoroki tanítói állás. Egyik előző számunkban megjelent pályázathoz Gyorok hozzáfűzi, hogy ha az egyházkerület a tervbevett kulturadó útján nem garantálná az állami tanítóknak járó fizetést, abban az esetben az egyház az ottani eddig megszabott tanítói járandóságot készpénzfizetés tekintetében csak mérsékelten tudná emelni új tanítója javára.

Hivatalos rész.

950—1923. szám.

A kebelbeli nagytiszteletű esperesi hivataloknak és az igen tisztelt lelkész s tanító uraknak!

Van szerencsém tudatni, hogy az egyházker. közgyűlés 57—923. sz. határozatával kiküldött bizottság a beérkezett pályamunkák közül az elemi iskolák II. o. számára Zöld Mihály lelkész (Végvár) Vallástani olvasókönyvét; a III—IV. o. számára Nagy Vilmos nagyváradai tanítónőképző-intézeti igazgató Údvtörténet és Jézus Krisztus csodatételei és tanításai c. Vallástani kézikönyvét kiadásra elfogadta s Béres Károly nagyváradai könyvnyomdatulajdonosnak átadta, aki hivatva lesz a könyveket kinyomtatni s mint főbizományos forgalomba hozni.

Felhivom tehát becses figyelmüket egyházkerületünk határozatára, mely szerint elemi iskolás tanulóink szeptembertől kezdve csak ezeket a kézikönyveket használhatják s ezek más kézikönyvekkel nem helyettesíthetők. — Egyházkerületünk nagy érdekei követelik, hogy lelkész és tanító atyánkfiai a kerület rendelkezését becsületes lelkiismeretességgel betartsák s a roppant áldozatok árán e állított kézikönyveket azonnal használatba vették.

Ismétlően becses figyelmükbe ajánlom az egyházkerület 6—1923. sz. határozatát, mely szerint az új iskolai évben egyedül a zsinati új énekeskönyv használható, melynek Klein Gyula bizományostól beszerzési ára október 1-ig 35 lei, azután azonban az ára nagy mértékben fog emelkedni. — Kérem tehát, hogy az énekeskönyvek beszerzéséről már most gondoskodni méltóztassanak.

A nagytiszteletű esperesi hivatalok az egyházkerületi határozatok végrehajtását ellenőrizni s a tanév kezdetén az eredményről minden további felhívás nélkül hivatalomat értesíteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 augusztus 8-án.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

943—1923.

A kebelbeli igen tisztelt lelkész és tanító uraknak

A Református Lelkész Egyesület választmányának 21—1923. sz. megkeresése alapján a „Magyar Kisebbség” c. folyóiratnak az egyházközségek részére való megrendelését készséggel ajánlom. Ajánlatomat nem szükséges bővebben indokolnom. A „Magyar Kisebbség” cikkei olyan értékesek és olyan historiai értékűek, hogy azokat minden lelkésznek és tanítónak ismernie kellene.

Atyafiságos szeretettel

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

926—1923.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Egyházkerületi 1922. évi költségvetési szükségletek fedezetére a 63—1922. sz. határozat, — az 1923. évi költségvetési szükségletek fedezetére pedig a 70—1923. sz. határozat az E. t. III. tc. 1. §-a alapján 40 baniban állapította meg az egyházkerületi közgazgatási adót.

Miután ezt a közigazgatási járulékot úgy az 1922 mint a folyó évről még igen sok gyülekezetünk nem fizette be, a kerületi pénztárba, tekintettel arra, hogy a szükségletek kielégítésére várnak, kérem nagytiszteletűségédek, hogy a bölcs vezetése alatt álló egyházközségek utasítani méltóztassék, hogy a fent nevezett járulékokat a kerületi pénztárba (Nagyvárad, Emlék-tér 32) haladéktalanul befizessék.

Ha pedig a kerületi járulékokat az egyházmegyei járulékokkal együtt a kánoni egyházlátogatók szedték volna be, kérem utasítani az egyházmegyei közigazgatási pénztárt, hogy az ott levő kerületi járulékokat az egyházkerületi pénztárba haladéktalanul küldjék be.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 augusztus 1.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

Pályázat

A tóti-i (Bihar m.) ref. egyház pályázatot hirdet a lemondás által megüresedett kántor-tanítói állásra.

Javadalom: 1. Természetbeni lakás (2 szoba, konyha, mellékhelyiségek, konyhakert). 2. Minden páros személytől félvéka buza, összesen 25 köből, értéke 12,000 L. 3. 13 (tizenhárom) kat. hold föld, melyből kilenc hold szántó, négy hold kaszáló. 4. 4 (négy) hold legelőilletmény. 5. Négy erdőjog. (Jövedelme 1922-ben 1250 L. volt) 6. Három öl tűzifa beszállítva, értéke: 1500 L. 7. Stóla egyházkerület megállapítása szerint 8. Esetleges államségély.

Kötelességek: 1. I—VI. o. fiu, esetleg III—VI. osztályu vegyes növendékek tanítása. Istentiszteletek alkalmával s temetéseknél kántori teendők végzése. 2. Lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat. 3. Ismétő iskolás fiuk tanítása téli hónapok alatt, melyért a községtől 100 Lei jár. 4. Egyházi jegyzőkönyvek vezetése.

Pályázók kérvényeiket augusztus 20-ig küldjék be alulírott Egyháztanácshoz címezve. Tóti (Täuteu), Bihar m. Utolsó állomás Margitta, melyhez nevezett község 8 km.-re van.

Ref. Egyháztanács.

Pályázat.

Az ombodi (Szatmár-m.) ref. egyház presbyteriuma pályázatot hirdet az üresedésben levő tanítónői állásra a következő feltételek mellett:

Fizetés: lakás, (2 szoba, konyha, kamara, faskamara) házikert, 1 öl (régi) fa természetben beszállítva és az egyház pénztárából a javadalmi jegyzőkönyv szerint évi 100 kor. (Egyszáz korona), a többi államségély. Ezidőszert fizet az egyház az államségély folyósításáig az 1923. évre illetve 1923 szeptember 1-től december 31-ig terjedő időre az említett lakáson, kerten, fán kívül 3825 Leit, (Háromezernyolcszázhuszöt Le.) 1924. év január 1-től pedig évi 6000 (Hatezer) Lei készpénzt, mely összeg az egyházkerület által megállapítandó fizetésig nyer kiegészítést.

Kötelesség: a presbyterium által kijelölt osztályok vezetése s az ifjuság vallás-erkölcsi nevelésében való segédkezés.

Pályázati határidő 1923 augusztus 25.

Pályázati kérvények református lelkészi hivatal, Ambud—Ombod, (Szatmár-m.) címre küldendők.

Presbyterium.

Pályázat.

A csokalyi ref. egyház (Bihar m.) pályázatot hirdet orgonista kántor-tanítói állására. Kötelessége: I—VI. oszt. vegyes iskola vezetése. Az orgonista kántori teendők végzése templomban és temetéseknél. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Konfirmándusok tanításában segédkezés. Énekkar szervezés. Presbiteri jegyzőség.

Javadalom: 1. 16 kat. hold föld. 2. 3 (három) öl tűzifa beszállítva. 3. 2 öl fa váltásába 500 Lei. 4. Tandij címén: 10 12 köből termény (rozs és tengeri). 5. Kántorságért: 8—10 köből termény (rozs és tengeri). 6. készpénz: 2000 Lei. 7. 12 legelőilletőség. 8. Stóla. — Esetleg magántanításra is lehet kilátás. — Pályázati határidő augusztus 25. — A pályázati kérvény a csokalyi ref. lelkési hivatalba küldendő.

Az Egyháztanács.**Pályázat.**

A pettyéni (petini) ref. presbiterium pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult orgonista-kántor-tanítójának helyettesítésére, 1924 augusztus 31-ig.

Javadalom: Lakáson, kerten és az egyh. ker. által megállapított stólán kívül havi 800 Lei, évnegyedes utólagos részletekben.

Kötelesség: A hat osztályu vegyes iskola vezetése, ismétlősök tanítása, templomi és temetési énekvezetés, vagy annak vezetéséről saját költségén való gondoskodás, kánoni órákon, vagy lelkész akadályoztatása esetén katedrai szolgálat, egyházi jegyzőség.

Tanítónők is pályázhatnak, kik közül az orgonázni tudók előnyben részesülnek.

Kérvények folyó évi augusztus 20-ig a lelkési hivatalhoz (u. p. Ambud—Ombod, Szatmár-vármegye) küldendők.

Az állás 1923 szeptember elején elfoglalandó. Pettyén, 1923 július 29.

Presbiterium.**Pályázat.**

A szalacsi református egyház a lemondás folytán megüresedett kisfitanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Készpénz az egyházközség pénztárából díjlevél szerint évi 600 korona (Hatszáz). 2. Államsegély.

Ezidőszerint fizet az egyház évi Tizenkettőezer Leit, illetve az egyházkerület által megállapítandó fizetést. 3. Természetbeni lakás. Kötelessége az egyháztanács által reábizott osztályok vezetése, akadályoztatása esetén a kántor helyettesítése. Pályázat kérvények a pályázati hirdetés megjelenése után 15 napon belül a szalacsi református lelkési hivatalhoz küldendők.

Egyháztanács.**BÉRES KÁROLY****könyvnyomda, papírraktár, könyv- és írószerkereskedés**

a „Királyhágómelléki Református Egyházkerület“ vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizománya

Oradea-Mare—Nagyvárad,

Ferdinánd király körút (Rákóczi-út) 14. szám.

Nagytiszteletű Esperes, Iskolaszéki Elnök, Igazgató és Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Fő-tiszteletű és Méltóságos közgyűlése t. évi apr. 11-én kelt 57. sz. határozatával a Kerület tulajdonát képező

Vallástani kézikönyvek kiadásával és főbizományságával megbízott.

Az elemi népiskolák **II. oszt.** számára: **Zöld Mihály** ref. lelkész (Végvár) **Vallástani olvasókönyve; a III—IV. oszt.** részére: **Nagy Vilmos** ref. tanítónő-képzőintézeti igazgató „**Üdőtörténet és Jézus Krisztus csodatételei és tanításai**“ c. könyvek kerülnek kiadásra és az Egyházkerület határozata értelmében szeptembertől kezdve csak ezek a kézikönyvek használhatók és más kézikönyvekkel nem helyettesíthetők.

Midőn ezen körülményre bátorodom felhívni szíves figyelmét, tisztelettel tudatom, hogy a már több mint másfél évtizede fennálló könyvnyomdám, egyházi- és iskolai nyomtatványraktáramat ez alkalomból

könyvkereskedéssel

bővítettem ki s így módomban áll nemcsak az Egyházkerület által tanításra elrendelt Vallástani kézikönyveket, hanem mindenféle, az iskolákban használandó

tanfolyamokat, új zsoltárokat, térképeket, címe-reket, írkákat, füzeteket, mindenféle fekete és színes íróanyagot, krétákat, szivacsokat, törlő-gummikat, tollszárazakat, legjobb minőségű toll-hegyeket, tintákat, palatáblákat, palavesszőket stb. stb. a legolcsóbb napi árakon szállítani.

Iskoláknak, ha egyszerre rendelik meg a tanulóknak szükséges könyve- **10—15%** engedményt nyujtunk és írószereket. — Midőn eddigi szíves pártfogását hálásan köszönöm meg, kérem szíves jóindulatát új vállalatom iránt is fenntartani. — Nb. megbízásait kérve, legszolidabb, pontos kiszolgálásomról előre is biztosítva, vagyok, hittestvéri tisztelettel **BÉRES KÁROLY**

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legjutányosabb forrása egész Románia területén az

EVANGÉLIUMI MISSIÓ IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—KOLOZSVÁR

Trefort-utca 13-ik szám, földszint.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.